

**EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2013 m. liepos 17 d. (18.07)
(OR. en)**

12453/13

**EDUC 300
SOC 601
RECH 363
JEUN 69
RELEX 665**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2013 m. liepos 11 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Uwe CORSEPIUSUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2013) 499 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Europos aukštasis mokslas pasaulyje

Delegacijoms pridedamas Komisijos dokumentas COM(2013) 499 final.

Pridedama: COM(2013) 499 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 07 11
COM(2013) 499 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos aukštasis mokslas pasaulyje

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Europos aukštasis mokslas pasaulyje

1. EUROPA IR PASAULINĖS VARŽYBOS DĖL TALENTŲ

Globalizacija ir technologijų vystymasis iš esmės keičia aukštojo mokslo vaizdą. Manoma, kad per ateinančius 20 metų aukštojo mokslo paklausa sparčiai augs – šiuo metu pasaulyje yra 99 mln. studentų, o 2030 m. jų bus 414 mln.¹. Pastaraisiais metais studentų sparčiausiai daugėjo Kinijoje, taip pat Brazilijoje ir Indijoje. Žinių siekis ir socialinis judumas besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse lems, kad aukštasis mokslas taps prieinamas šimtams milijonų viso pasaulio piliečių.

Technologijos bei studentų lūkesčiai taip pat keičiasi. Studentams vis dažniau rūpi patiems rinktis, ko, kaip ir kada mokytis, atsižvelgiant į asmenines reikmes bei interesus. Jie yra pasirengę mokytis gimtojoje šalyje, užsienyje, naudodamiesi internetu, nuotoliniu būdu ar derindami visas paminėtas galimybes.

Švietimas, visų pirma aukštasis mokslas, yra neatskiriama strategijos „Europa 2020“ ir Europos siekio sukurti pažangią, tvarią ir integracinę ekonomiką dalis – jis atlieka lemiamą vaidmenį skatinant asmeninę raidą ir visuomeninę pažangą, daro poveikį inovacijoms ir moksliniams tyrimams ir padeda rengti aukštos kvalifikacijos darbuotojus, kurių reikia žiniomis grindžiamos ekonomikos augimui ir gerovei užtikrinti. Remiantis naujomis iniciatyvomis „Europos aukštojo mokslo sistemų modernizavimo darbotvarkė“² ir „Švietimo persvarstymas“³ ir atsižvelgiant į 2010 m. gegužės 11 d. Tarybos išvadas dėl aukštojo mokslo internacionalizavimo⁴ šiuo komunikatu siekiama prisidėti prie strategijos „Europa 2020“ tikslų ir padėti valstybėms narėms bei aukštojo mokslo įstaigoms⁵ plėtoti strateginę partnerystę, padėsiančią Europai veiksmingiau įveikti pasaulinius iššūkius.

Bendradarbiavimas ES lygmeniu ir platesniame Europos kontekste jau dabar padeda gerinti aukštojo mokslo įstaigų ir Europos aukštojo mokslo erdvės sistemų aukšto lygio palyginamumą, suderinamumą ir mainus. Tokios priemonės kaip Bolonijos procesas, programos „Erasmus“, „Tempus“, „Erasmus Mundus“ ir „Marie Curie“ bei skaidrumo užtikrinimo mechanizmai, kaip antai Europos kreditų perkėlimo sistema ir Europos kvalifikacijų sandara (EKS), padėjo ES šalių aukštojo mokslo sistemoms pasiekti nemenką internacionalizavimą Europos viduje. Vis dėlto internacionalizavimas yra vis labiau ryškėjantis pasaulinio masto reiškinys: be komunikate „Europos aukštojo mokslo sistemų modernizavimas“ aptartų ES masto bendradarbiavimo ir judumo klausimų, šiame komunikate analizuojama platesnio tarptautinio konteksto teikiama nauda ir skatinama, prireikus, pasaulio mastu naudotis Europos procesais ir priemonėmis.

¹ www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/highereducationto2030vol1demography.htm.

² COM(2011) 567 galutinis.

³ COM(2012) 669 galutinis.

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:135:0012:0014:LT:PDF>.

⁵ Tai visų tipų aukštojo mokslo institucijos, įskaitant taikomųjų mokslų aukštąsias mokyklas, technologijų institutus, *Grandes Ecoles*, aukštąsias verslo ar inžinerijos mokyklas, universitetinius technologijų institutus, aukštąsias neuniversitetines mokyklas, tam tikros srities specialistus rengiančias aukštąsias mokyklas, politechnikos institutus, akademijas.

Europa judiems studentams tebelieka patrauklia studijų vieta – čia studijuoja maždaug 45 proc. visų judžių pasaulio studentų⁶ ir manoma, kad iki dešimtmečio pabaigos jų skaičius nuo šiandieninių 4 mln. išaugs iki 7 mln. Tačiau jei, nepaisant vis didėjančios Azijos, Artimųjų Rytų ir Lotynų Amerikos šalių konkurencijos, Europos aukštojo mokslo įstaigos nori ir toliau pritraukti daugiausia pasaulio studentų, jos turi kaupti strateginį kapitalą, susijusį su Europos, kaip pažangiausios pasaulyje aukštojo mokslo paslaugų teikėjos, reputacija. Jos turi didinti savo patrauklumą, aktyviai skatinti tarptautinį studentų ir darbuotojų judumą, rengti aukščiausios klasės novatoriškas studijų programas, siekti dėstytojų meistriškumo ir teikti mokslinių tyrimų galimybių, bendradarbiauti ir užmegzti strateginę partnerystę su kitomis pasaulio aukštosiomis mokyklomis, valdžios institucijomis, privačiuoju sektoriumi ir pilietine visuomene. Be to, jos turi didinti savo indėlį į ekonomikos augimą skatindamos inovacijas ir užtikrindamos, kad aukštųjų mokyklų teikiamos paslaugos atitiktų darbo rinkos reikmes⁷. Skaitmeninis švietimas, sparčiai populiarėjantys atviri masinio nuotolinio mokymo kursai (angl. MOOC), taip pat teikia naujų paskatų strateginei švietimo institucijų partnerystei ir naujų galimybių pasiekti potencialius studentus, kurie negali vykti užsienin ar mesti darbą, tačiau nori studijuoti aukštosiose mokyklose už savo šalies ribų. Valstybės narės turi remti šias pastangas sudarydamos palankias sąlygas internacionalizavimui nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis ir šalindamos likusias teisines ir administracines judumo kliūtis.

Visos pasaulio šalys siekia didinti konkurencingumą, todėl ugdyti ir pritraukti talentingiausius pasaulio žmones svarbu ne tik turtingiausioms šalims ar garsiausioms pasaulio aukštosioms mokykloms. Daugelis aukštųjų mokyklų yra pasiryžusios didinti savo paslaugų kokybę ir pritraukti bei išlaikyti pačius geriausius studentus. Aukštojo mokslo internacionalizavimas padės tiek užsienyje, tiek Europos šalyse besimokantiems studentams pasirengti gyvenimui globalizuotame pasaulyje, sudarys sąlygas jiems sukaupti daugiau patirties ir žinių, padidins jų galimybes gauti darbą, produktyvumą ir darbo užmokestį. Be to, kaip pabrėžta komunikate „ES tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje stiprinimas ir koncentravimas“⁸, šios globalios tendencijos suteikė naujų galimybių aukštojo mokslo įstaigoms plėtoti mokslinių tyrimų ir inovacijų srities strateginę partnerystę.

Antroje šio komunikato dalyje nustatomos internacionalizavimo veiklą plėtoti pageidaujančių aukštųjų mokyklų ir valstybių narių svarbiausios prioritetinės veiklos sritys. Konkretūs veiksmai, kuriais ES prisidės prie pastangų plėtoti internacionalizavimo veiklą, aptariami trečioje, o tolesni veiksmai – ketvirtoje dalyje.

2. AUKŠTOJO MOKSLO ĮSTAIGŲ IR VALSTYBIŲ NARIŲ PRIORITETAI: IŠSAMŲ INTERNACIONALIZAVIMO STRATEGIJŲ LINK

Ne viena valstybė narė ir daugelis aukštųjų mokyklų jau yra parengusios internacionalizavimo strategijas⁹, tačiau paprastai jos yra susijusios vien su studentų judumu, o tarptautinis akademinis bendradarbiavimas tebėra fragmentuotas, grindžiamas pavienių dėstytojų ar mokslininkų iniciatyva ir nebūtinai susietas su institucijos ar šalies strategija. Į veiksmingas strategijas turėtų būti įtraukti tokie aspektai kaip tarptautinių mokymo programų rengimas, strateginės partnerystės plėtotė, nauji turinio perteikimo būdai, geresnės atitikties nacionalinei išorės bendradarbiavimo, tarptautinio vystymo, migracijos, prekybos, užimtumo, regioninės plėtros, mokslinių tyrimų ir inovacijų politikai užtikrinimas. Naujausio Europos universitetų asociacijos tyrimo duomenimis, dauguma aukštojo mokslo įstaigų mano, kad nacionalinės ir

⁶ UNESCO Statistikos instituto duomenys.

⁷ Stipresnė Europos pramonė ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti, COM(2012) 582 *final*.

⁸ COM(2012) 497 galutinis.

⁹ ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/mapping_en.pdf.

institucinės internacionalizavimo strategijos daro teigiamą poveikį jų internacionalizavimo veiklai¹⁰.

Išsamių internacionalizavimo strategijų plėtotė visų pirma reikštų, kad aukštojo mokslo įstaigoms, studentams, mokslininkams ir kitiems darbuotojams bei nacionalinėms mokslinių tyrimų, inovacijų ir aukštojo mokslo sistemoms būtų užtikrinama tinkama vieta pasaulinėje arenoje, atsižvelgiant į jų ypatumus, kintančias darbo rinkos reikmes ir šalies ekonomikos strategiją. Todėl visiems tinkančio **universalios sprendimo** nėra ir negali būti. Valstybės narės turi plėtoti tokias nacionalines strategijas, kurios išryškintų jų privalumus, padėtų joms veikti tarptautiniu mastu ir pritraukti talentus, ir drauge būtų atsižvelgiama į nustatytą nacionalinių ir tarpkultūrinių gebėjimų trūkumą bei besivystančių šalių partnerių žinių ir mokslinių tyrimų reikmes. Todėl į siūlomus aukštojo mokslo įstaigų ir valstybių narių prioritetus reikėtų žvelgti kaip į galimas veiklos priemones, kuriomis naudojamosi pagal reikmes ir kurios integruojamos į išsamesnę strategiją.

Išsami internacionalizavimo strategija turėtų apimti tris svarbias sritis, kurias galima skirstyti į tris kategorijas: tarptautinis studentų ir aukštųjų mokyklų darbuotojų judumas; internacionalizavimas, mokymo programų tobulinimas ir skaitmeninis mokymasis; strateginis bendradarbiavimas, partnerystė ir gebėjimų didinimas. Šios kategorijos neturėtų būti atsietos viena nuo kitos – tai kompleksiniai išsamios strategijos elementai.

2.1. Studentų ir darbuotojų tarptautinio judumo skatinimas

Pati populiariausia ir bene galingiausia internacionalizavimo priemonė – judumas, turint tikslą studijuoti užsienyje – patiria didžiulį kiekybinių ir formos pokyčių: kai kuriais atvejais toks judumas yra tapęs labai svarbiu aukštojo mokslo įstaigų pajamų šaltiniu. Užsienin vykstančių studentų kasmet padaugėja 7 proc. Studijuoti į kitas šalis išvyksta itin daug Kinijos, Indijos, Korėjos Respublikos studentų. EBPO šalys tenkina 77 proc. visos paklausos. Šiuo metu 52 proc. tarptautiniu mastu judžių studentų yra iš Azijos šalių. Sparčiai auga Australiją, Naująją Zelandiją ir Rusiją kaip studijų šalis besirenkančių judžių studentų skaičius. Šiaurės Amerika (JAV ir Kanada) ir toliau lieka judiems studentams patraukliu žemynu – čia tokių studentų yra 21 proc. Vis dažniau siunčiančiosios šalys tampa priimančiosiomis šalimis: Kinija ne tik išsiunčia daug studentų studijuoti į užsienį – joje jau dabar studijuoja 7 proc. judžių pasaulio studentų. Vertinant pagal atvykstančių studentų skaičių, 63 proc. visų Europos aukštojo mokslo erdvei nepriklausančių šalių studentų atvyksta studijuoti į tris ES valstybes nares – Jungtinę Karalystę, Prancūziją ir Vokietiją¹¹.

Vis dažniau naudojamosi galimybe perkelti mokymosi kreditus, suteikiama pagal Europos judumo programas, JAV studijų užsienyje programas ir panašias kitose pasaulio šalyse kuriamas ir įgyvendinamas programas – tokio pobūdžio judumas taip pat labai prisideda prie internacionalizavimo.

Didėjant judžių studentų srautams, **mokymosi kitose šalyse skaidrumo ir pripažinimo užtikrinimas turėtų būti laikomas prioritetu.** Dedamos pastangos plėtoti kokybiškas judumo sistemas pačioje ES ir Bolonijos proceso įgyvendinimas rodo, kad šioje srityje Europa yra pažangiausias pasaulio regionas. Tokios priemonės kaip „Erasmus“ chartija¹², kuria nustatomi esminiai principai ir būtiniausi reikalavimai, kuriuos turi tenkinti „Erasmus“ judumo programą įgyvendinančios aukštosios mokyklos, Diplomo priedas ir Europos kreditų perkėlimo sistema gali būti naudingos bet kurioje pasaulio šalyje. Taip pat reikėtų skatinti

¹⁰ http://www.eua.be/Libraries/Publications_homepage_list/EUA_International_Survey.sflb.ashx

¹¹ Europos aukštojo mokslo erdvė 2012 m.: Bolonijos proceso įgyvendinimo ataskaita, p. 154.

¹² ec.europa.eu/education/erasmus/euc_en.htm.

pripažinti sukauptus mokymosi kreditus pasaulio mastu – taip būtų galima padidinti skaidrumą ir mokymosi rezultatų perkeliamumą iš vienos šalies į kitą.

Judumo galimybėmis turėtų naudotis ne tik studentai: aukštųjų mokyklų darbuotojų judumas teikia įvairialypės naudos tiek institucijai, tiek pačiam asmeniui. Tai puiki galimybė įgyti naujų gebėjimų, išmokti kalbų, sužinoti apie naujus mokymo metodus, įsilieti į tarptautinius tinklus. Aukštosios mokyklos turėtų skatinti savo darbuotojus įgyti daugiau tarptautinės patirties ir numatyti galimybes atlyginti šiems darbuotojams, gerinant jų karjeros perspektyvas. Sėkmingą darbuotojų judumą padėtų užtikrinti su paskatomis ir atlygiu susijusių nuostatų įtraukimas į institucijos strategiją.

Judumas, visų pirma judumas užtikrinant galimybę perkelti kreditus, turėtų būti laikomas labai svarbia paskata gerinti Europos aukštojo mokslo kokybę. Aukštojo mokslo institucijos turėtų teikti geresnes paslaugas, susijusias su studentų ar mokslo darbuotojų siuntimu į užsienį, įskaitant individualių konsultacijų ir profesinio orientavimo paslaugas, palengvinti šių studentų bei darbuotojų integraciją naujame mieste, regione ar šalyje bei, prireikus, padėti jiems išmokti kalbą. Aukštosios mokyklos turėtų lyginti savo mokymo programas su kitų aukštųjų mokyklų programomis ir jas atnaujinti, kad būtų pagerinta mokymo kokybė ir sustiprinta institucinė lyderystė bei valdymas. Tarptautiniai studentų mainai pagal programą taps paskata pripažinti užsienyje gautus diplomus. Todėl judumas darys poveikį ne tik pavienių asmenų raidai ir įsidarbinimo galimybėms, bet ir pačioms institucijoms. Drauge būtina užtikrinti stiprius universitetų ir kitų ekonomikos dalyvių saitų, kad universitetų mokslinių tyrimų ir švietimo potencialas būtų išnaudojamas inovacijoms ir ekonomikos augimui skatinti.

Taisyklėmis, kuriomis reglamentuojama trečiųjų šalių piliečių imigracija, turėtų būti remiamos aukštųjų mokyklų **pastangos** plėtoti tarptautinę veiklą, o ne kuriamos judumo kliūtys, dėl kurių prastėja Europos įvaizdis užsienyje. Reikiamoms vizoms ir (arba) leidimams gauti sugaišamas laikas ir patiriamos išlaidos bei ES šalių praktikos skirtumai gali atgrasyti žmones rinktis ES kaip studijų ar mokslinių tyrimų vietą. Neseniai atlikto Europos migracijos tinklo tyrimo „Immigration of International Students to the EU“¹³ („Užsienio šalių studentų imigracija į ES“) duomenimis, priėmus Direktyvą **2004/114/EB** sąlygos trečiųjų šalių studentams atvykti studijuoti į ES pagerėjo, tačiau jie vis dar susiduria su problemomis, kylančiomis dėl nacionalinių taisyklių ir (arba) tvarkos.

Neseniai Komisija pasiūlė¹⁴ išdėstyti nauja redakcija direktyvas **2005/71/EB** ir **2004/114/EB** dėl ES nepriklausančių šalių piliečių, atvykstančių mokslinių tyrimų, studijų ir pan. tikslais, įvažiavimo ir gyvenimo sąlygų bei teisių – taip siekiama sudaryti palankesnes ir patrauklesnes sąlygas trečiųjų šalių studentams ir mokslo darbuotojams patekti į ES ir joje būti ilgiau nei 90 dienų. Šiame pasiūlyme, be kita ko, aiškiai nustatyta, per kiek laiko nacionalinės valdžios institucijos turės išnagrinėti paraiškas, studentams suteikiama naujų galimybių patekti į priimančiosios šalies darbo rinką ir palengvinamas judėjimas iš vienos ES šalies į kitą.

¹³ http://www.emnbelgium.be/sites/default/files/publications/0_immigration_of_international_students_to_the_eu_sr_10april2013_finalpublic_0.pdf.

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-275_lt.htm.

Su judumu susiję aukštojo mokslo įstaigų ir valstybių narių prioritetai:

- skirti dėmesio internacionalizavimo strategijoms ir įtraukti į jas studentų, mokslininkų ir kitų darbuotojų judumo aspektus bei prisidėti kokybiškomis paslaugomis, be kita ko, orientavimo ir konsultavimo paslaugomis;
- su ES nepriklausančiomis šalimis sukurti dvikryptes judumo sistemas, pagal kurias būtų atsižvelgta į temų įvairovę ir, prireikus, itin daug dėmesio skirti sritims, kuriose trūksta gebėjimų;
- remti sąžiningą ir oficialų judžių studentų, mokslininkų ir darbuotojų užsienyje įgytos kompetencijos pripažinimą, be kita ko, geriau naudojantis skaidrumo ir palyginamumo priemonėmis, ir skirti daugiau dėmesio mokymosi rezultatams;
- laiku priimti, perkelti ir įgyvendinti nauja redakcija išdėstyta sujungtas direktyvas 2005/71/EB ir 2004/114/EB.

2.2. Vidinio internacionalizavimo ir skaitmeninio mokymosi skatinimas

Tiek darbuotojų, tiek besimokančių asmenų tarptautinio judumo lygmens ir struktūros apibrėžtis turėtų būti neatskiriama visų internacionalizavimo strategijų dalis. Vis dėlto internacionalizavimas naudos turėtų teikti ne tik keliems į užsienį vykstantiems aukštosios mokyklos studentams ir darbuotojams.

Esama įrodymų¹⁵, kad svarbiausi ES valstybių narių ir pavienių aukštųjų mokyklų internacionalizavimo politikos prioritetai tebėra išvykstamasis studentų judumas, studentų mainai ir kitų šalių studentų pritraukimas. Tačiau judumo programose paprastai gali dalyvauti tik labai nedidelė studentų ir aukštųjų mokyklų darbuotojų dalis, todėl vis daugiau dėmesio reikia skirti pasaulinių aspektų integravimui į visų mokymo programų sandarą ir turinį bei mokymo(si) procesus (t. y. plėtoti vadinamąjį **vidinį internacionalizavimą**), taip siekiant užtikrinti, kad didžioji dalis besimokančių asmenų (t. y. tie 80–90 proc. studentų, kurie neišvyksta į užsienį gauti mokslo laipsnio ar sukaupti mokymosi kreditų) taip pat galėtų įgyti gebėjimų, kurių reikalaujama globalizuotame pasaulyje.

Bendravimas su iš užsienio atvykusiais dėstytojais, mokslininkais ir studentais – puiki galimybė nejudiems studentams susipažinti su kitonišku požiūriu. Jis turi potencialo pagerinti aukštųjų mokyklų veiklą ir švietimo kokybę, nes skatina dalytis mokomąja medžiaga ir vis dažniau padeda veiksmingai naudotis virtualia aukštojo mokslo erdve, mokymosi priemonėmis ir bendradarbiavimo galimybėmis. Tam tikrų dėstomųjų dalykų ar daugiadalykiai tinklai gali puikiai prisidėti prie darbuotojų mainų ar mokymo programų internacionalizavimo.

Tarptautinio matmens integravimas į mokymo programas išryškina užsienio **kalbų** mokėjimo reikšmę. Viena vertus, geros anglų kalbos žinios yra neatskiriama bet kokios tiek besimokančių asmenų, tiek dėstytojų ar institucijų internacionalizavimo strategijos dalis, todėl kai kurios valstybės narės į savo strategijas jau yra integravusios ar šiuo metu integruoja tikslines anglų kalba dėstomas programas (visų pirma magistrantūros programas), kad pritrauktų talentus, kurie priešingu atveju į Europą nevyktų. Kita vertus, daugiakalbystę, kuri yra didžiulis Europos turtas, užsienio studentai vertina labai teigiamai¹⁶, taigi ji turėtų būti skatinama tiek mokymo, tiek mokslinių tyrimų srityse visose aukštųjų mokyklų programose. „Erasmus Mundus“ jungtinių laipsnių programose dalyvaujančių trečiųjų šalių studentų,

¹⁵ www.iau-aiu.net/content/global-surveys.

¹⁶ ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/education/2012/mundus_en.pdf.

atvykstančių studijuoti bent dviejose Europos šalyse, teigimu, papildomų Europos kalbų žinios išplečia karjeros galimybes ir iš dalies lemia, ar kvalifikuoti absolventai ir mokslininkai pasibaigus mainų programai liks Europoje. Kad judūs studentai, mokslininkai ir dėstytojai galėtų visapusiškai išnaudoti savo potencialą ir integruotis priimančiojoje šalyje, jiems turi būti padedama mokytis kalbų, be kita ko, suteikiant galimybę išmokti vietos kalbą (-as), net jei tai nėra studijų ar mokslinių tyrimų darbo grupės kalba.

Skaitmeninis mokymasis ir vis plačiau naudojamos informacinės ir ryšių technologijos (IRT) gali pagerinti prieigą prie Europos aukštojo mokslo įstaigų ir pakloti pagrindą naujoms žinioms, mokomajai medžiagai ir mokymo metodams iš viso pasaulio ir taip skatinti įvairių mokomųjų dalykų ir studijų sričių naujų formų partnerystę, sinergiją ir mainus, kurie priešingu atveju būtų neįmanomi. Technologijų užtikrinamas didesnis atvirumas ir lengvesnė prieiga padidins konkurencingumą ir skaidrumą bei leis aukštosios mokykloms pritaikyti mokymo metodus ir medžiagą prie studentų, kuriems teks dirbti globalizuotoje darbo rinkoje, reikmių.

Dėl to gali iš esmės keistis aukštųjų mokyklų veikimo modelis, nes formosis visiškai naujos besimokančių asmenų grupės (pavyzdžiui, neakivaizdžiai studijuojantys studentai iš kitų šalių, pavieniai asmenys, besimokantys tik vieno dalyko, o ne visos studijų programos, įvairių amžiaus grupių studentai) ir atsiras naujų paslaugų (pavyzdžiui, dėstytojų konsultacijos, vertinimas, atestavimas). Taip pat keisis socialinis institucijų kaip žinių ir inovacijų kūrėjų ir vystymosi skatintojų vaidmuo, aukštosios mokykloms bus daromas spaudimas iš naujo įvertinti savo atsakomybę vietos, nacionaliniame ir regioniniame kontekste, įskaitant išipareigojimą didinti besiformuojančios rinkos ekonomikos ir besivystančių pasaulio šalių pajėgumus.

Europos nuotolinio mokymosi aukštosios mokyklos, kuriose galima studijuoti nuotoliniu, virtualiuoju ar kitais netradiciniais būdais, yra vienos geriausių pasaulyje. Pastaraisiais metais atsirado ir gana sparčiai vystėsi atvirieji švietimo ištekliai¹⁷, visų pirma viešai prieinama mokomoji medžiaga¹⁸ ir atviri masinio nuotolinio mokymo kursai. Gerokai patobulėjo jų struktūra ir organizavimas¹⁹.

Nors mokymasis internetu ir taip įgyjamas išsilavinimas nėra naujas reiškinys, sparčiai auganti internetinio švietimo ir skaitmeninės mokymosi medžiagos pasiūla bei tam tikrų masinio nuotolinio mokymo kursų vertinimo, patvirtinimo ir kreditų skyrimo populiarėjimas (tai visų pirma pasakytina apie daugelį JAV ir Australijos aukštųjų mokyklų) turi potencialo iš esmės transformuoti aukštąjį mokslą. **Naujos skaitmeninio švietimo ir masinio nuotolinio mokymo kursų tendencijos turėtų paskatinti aukštojo mokslo įstaigas persvarstyti savo išlaidų struktūrą ir, prireikus, savo misiją bei sukurti pasaulinius partnerių tinklus, kad taikant įvairialypes mokymo(si) formas būtų gerinama mokymo(si) turinio ir patirties kokybė.**

Europa turi visam pasauliui rodyti pavyzdį, kaip išnaudoti skaitmeninio švietimo – IRT prieinamumą, atvirųjų švietimo išteklių, masinio nuotolinio mokymo kursų – potencialą ir įveikti sisteminės kliūtis, susijusias su kokybės užtikrinimu, studentų vertinimu, mokymosi

¹⁷ Atvirieji švietimo ištekliai – bet kokio pobūdžio visiems prieinama ar pagal atvirojo naudojimo licenciją suteikiama mokymo medžiaga. Šią medžiagą galima teisėtai ir nevaržomai kopijuoti, naudoti, pritaikyti ir perduoti kitiems. Atvirieji švietimo ištekliai – tai, be kita ko, mokymo programos, paskaitų planai, konspektai, namų darbų ir egzaminų užduotys, projektai, garso, vaizdo ir animacinė medžiaga.

¹⁸ Viešai prieinama mokomoji medžiaga – nemokama kokybiška aukštųjų mokyklų mokomoji skaitmeninė medžiaga. Ji rūšiuojama pagal mokomuosius dalykus ir neretai apima ne tik teminį turinį, bet ir pasirengimo paskaitoms medžiagą bei vertinimo priemones. Ši medžiaga teikiama pagal atvirojo naudojimo licenciją ir yra prieinama visiems ir visada.

¹⁹ Pavyzdžiui, www.coursera.org, www.udacity.com, www.edx.org.

rezultatų pripažinimu bei finansavimu. Klausimus, susijusius su šio potencialo išnaudojimu ir kliūčių šalinimu, Komisija spęs imdamasi naujų iniciatyvų.

Su vidiniu internacionalizavimu ir skaitmeniniu mokymusi susiję aukštojo mokslo įstaigų ir valstybių narių prioritetai:

- rengiant tarptautines mokymo programas, iš kurių naudos gautų tiek judūs, tiek nejudūs studentai, naudotis aukštojo mokslo įstaigų darbuotojų tarptautine patirtimi ir kvalifikacija;
- studentams, mokslininkams ir aukštųjų mokyklų darbuotojams teikti daugiau galimybių mokytis kalbų, visų pirma priimančiosios šalies vietos kalbos, net tais atvejais, kai studijuojama anglų kalba, taip siekiant maksimaliai išnaudoti Europos kalbų įvairovės teikiamą naudą;
- plėtoti tarptautinio bendradarbiavimo galimybes mokantis internetu ir aktyviau naudojantis IRT bei atviraisiais švietimo ištekliais, kad būtų sukurta naujų mokymo modelių, padidintas prieinamumas, internacionalizuojamos mokymo programos ir tiesiamas kelias naujų formų partnerystei.

2.3. Strateginio bendradarbiavimo ir partnerystės stiprinimas bei pajėgumų didinimas

Tokios naujovės kaip aukštųjų mokyklų padaliniai užsienio šalyse ir internetu įgyjamas aukštasis išsilavinimas bei atsirandantys nauji žinių branduoliai keičia internacionalizavimo strategijų bendradarbiavimo ir konkuravimo aspektų pusiausvyrą.

Sparčiai auga ekonominė tarptautinio aukštojo mokslo svarba. Kelios šalys, įskaitant tokias populiarias priimančiąsias šalis kaip Jungtinė Karalystė, Kanada, JAV ir Australija, aukštąjį mokslą laiko itin svarbiu pajamų šaltiniu (2010 m. duomenimis, Jungtinėje Karalystėje iš aukštojo mokslo gauta 8,25 mlrd. GBP, Australijoje – 15,5 mlrd. AUD).

Kai kuriose ES valstybėse narėse, pavyzdžiui, Nyderlanduose, Švedijoje ir Danijoje, trečiųjų šalių studentams nustatyti nemenki mokesčiai už mokslą – naudodamasi šiomis pajamomis aukštosios mokyklos gali, pavyzdžiui, skirti tikslines stipendijas studentams iš besiformuojančios rinkos ekonomikos ir besivystančių pasaulio šalių. Kitos valstybės narės, priešingai, priėmė politinį sprendimą trečiųjų šalių piliečiams nustatyti nedidelį mokestį arba netaikyti išvis jokio mokesčio. Tokia nuostata – jų internacionalizavimo strategijų dalis ir būdas pritraukti daugiau užsienio studentų.

Iš užsienio atvykstantys studentai, nepriklausomai nuo to, moka ar ne mokestį už mokslą, daro teigiamą poveikį priimančiosios šalies ekonomikai. 2012 m. Nyderlandų Vyriausybės atlikto tyrimo²⁰ duomenimis, ilgalaikis teigiamas poveikis valstybės finansams, viršijantis ligtelines investicijas, būtų daromas, net jei šalyje dirbti liktų tik 2,5 proc. čia studijavusių studentų užsieniečių.

Europos aukštojo mokslo sistemos turi įvairių konkurencinių pranašumų, kuriuos reikėtų išnaudoti, pavyzdžiui, sėkmingai įgyvendinamos jungtinių ir dvigubų laipsnių iniciatyvos, stiprios doktorantūros programos, pramonės doktorantūra, neseniai atsiradusios visuotinės

²⁰ www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/05/16/de-economische-effecten-van-internationalisering-in-het-hoger-onderwijs.html.

svarbos srityse veikiančios EIT²¹ žinių ir inovacijos bendrijos (ŽIB). Tačiau internacionalizavimui reikia didesnio bendradarbiavimo su naujais aukštojo mokslo centrais kituose žemynuose.

Europos aukštojo mokslo įstaigos turėtų užimti poziciją, rodančią stipriąsias jų puses švietimo, mokslinių tyrimų ar inovacijų srityje, ir siekti partnerystės Europoje ir už jos ribų, kuri padėtų sustiprinti ir papildytų jų veiklą, be kita ko, įgyvendinant bendrus projektus ir mokslinių tyrimų veiklą, internetines mokymo programas, pagal kurias derinami tradiciniai ir nauji paskirstymo ir sklaidos kanalai, be kita ko, kuriant aukštųjų mokyklų jungtinius ar užsienio padalinius ES nepriklausančiose šalyse. Jau veikiančios mokslinių tyrimų tinklai turėtų būti atspirties taškas pradedant naujas bendradarbiavimo mokymo srityje iniciatyvas, o brandi švietimo srities partnerystė turėtų padėti puoselėti naujus mokslinių tyrimų projektus.

Esama įrodymų, kad **jungtinių ir dvigubų laipsnių** iniciatyva yra labai vertinga priemonė, padedanti užtikrinti kokybę ir kvalifikacijos tarpusavio pripažinimą, pritraukti talentus ir plėtoti partnerystę, kaupti tarptautinę patirtį, plėtoti tarpkultūrinę kompetenciją ir didinti absolventų galimybes įsidarbinti. Todėl, remiantis beveik 700 Europos ir kitų pasaulio šalių aukštųjų mokyklų, pagal programą „Erasmus Mundus“ jau teikiančių jungtinius ir dvigubus laipsnius, patirtimi, ES ir valstybės narės turėtų skatinti Europos aukštųjų mokyklų internacionalizavimo strategijose jungtinių ir dvigubų mokslo laipsnių klausimams skirti daugiau dėmesio. Įgyvendinti jungtines programas aukštosios mokyklos sunku dėl dviejų konkrečių su akademiais ir administraciniais aspektais susijusių problemų, kurias reikia spręsti. Tai institucinis reglamentavimas (akreditavimo tvarka, žinių vertinimo sistemos, egzaminų ir baigiamųjų darbų nuostatai, priėmimo studijuoti tvarka, mokesčių už mokslą politika) ir nacionaliniai teisės aktai (visų pirma susiję su jungtiniais laipsniais).

Tarptautinė strateginė partnerystė, kurioje dalyvautų tiek įmonės, tiek aukštosios mokyklos, yra būtina tarpvalstybinėms inovacijoms, kurių reikia visuotinėms problemoms spręsti. Visų pirma tai pasakytina apie besiformuojančios rinkos ekonomikos šalis, kuriose Europa turi užmegzti proporcingą bendradarbiavimą su kompetencijos centrais ir taip užtikrinti aktyvumą ir tvarų dalyvavimą. Partnerystė, kuria siekiama plėtoti verslininkystę ir inovacijas, novatorišką požiūrį, verslumo gebėjimus ir formuoti besimokančių asmenų nuostatas, padidintų Europos konkurencingumą ir drauge teiktų naudos šalims partnerėms. Itin daug neišnaudoto potencialo yra įperkamu ir įtraukiu inovacijų srityje. Tai galėtų padėti besiformuojančios rinkos ekonomikos šalims įveikti visuomenės problemas bei drauge atverti rinką ir prekybą Europos bendrovėms bei skatinti jų investicijas.

Į internacionalizavimo strategijas turėtų būti įtrauktos nuostatos dėl bendradarbiavimo su besivystančiomis šalimis ir jų aukštosios mokyklomis bei novatoriški partnerystės modeliai (pavyzdžiui, bendros programos, judumas mokymosi tikslais ir darbuotojų judumas), kaip Šiaurės ir Pietų šalių bei Pietų šalių tarpusavio bendradarbiavimo stiprinimo priemonė.

Yra pakankamai įrodymų²², kad aukštasis mokslas yra esminis veiksnys tenkinant žinių paklausą ir užtikrinant ekonomikos vystymąsi, be kita ko, kuriant darbo vietas, tobulinant valdymą, plėtojant verslininkystę ir kartų judumą, ir kuriant stipresnę pilietinę visuomenę. Europos aukštosios mokyklos pripažįsta atliekančios svarbų vaidmenį remiant besiformuojančios rinkos ekonomikos ir besivystančių pasaulio šalių modernizavimo pastangas bei prisidedančios prie visuotinių problemų, pavyzdžiui, klimato kaitos bei šalių ar tautų vystymosi atotrūkio, sprendimo. Dauguma valstybių narių remia šios srities

²¹ Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) – 2008 m. kovo mėn. įsteigta Europos Sąjungos įstaiga, kurios tikslas – remti tvarų Europos ekonomikos augimą ir konkurencingumą didinant inovacinius ES pajėgumus.

²² <http://chet.org.za/papers/higher-education-and-economic-development-review-literature>.

bendradarbiavimo ir pajėgumų didinimo programas, prie kurių įgyvendinimo prisideda ir ES. Studentai, aukštųjų mokyklų darbuotojai ir mokslininkai, studijuojantys ar dirbantys Europos priimančiose aukštosiose mokyklose, neretai yra bendradarbiavimo su siunčiančiosios šalies institucijomis iniciatoriai, padedantys parengti, koordinuoti ir įgyvendinti tarptautinius bendradarbiavimo projektus.

Be konkrečių tradicinių pajėgumų didinimo veiksmų, itin daug potencialo pagerinti besivystančių šalių aukštojo mokslo kokybę turi pats judumas, visų pirma judumas, pagal kurį kaupiami mokymosi kreditai. Jis spartina internacionalizavimo strategijų rengimą, skatina skaidrumo ir pripažinimo priemonių naudojimą, padeda aukštosioms mokykloms teikti geresnes paslaugas, susijusias su siunčiamais ir priimamais studentais bei mokslininkais, prisideda prie užsienyje gautų diplomų pripažinimo proceso.

Kaip matyti iš projekto „Access to Success“²³ rezultatų, vystomajam bendradarbiavimui aukštosios mokyklos savo misijos aprašuose ne visada skiria pakankamai dėmesio. Tačiau Europos aukštojo mokslo įstaigų dalyvavimas trečiųjų šalių pajėgumų plėtotės veikloje gali joms teikti akademinės naudos ir būti viena iš socialinės atsakomybės apraiškų. Bendradarbiavimas su labiausiai pagalbos reikalingų šalių (pavyzdžiui, neseniai konfliktų patyrusių valstybių) aukštosiomis mokyklomis ir partnerystė su menkiau aprūpintomis institucijomis suteiktų Europos aukštojo mokslo įstaigoms galimybę prisidėti prie konkretaus regiono vystymosi ir užmegzti ilgalaikius strateginius ryšius. Sparčiai kintančiame pasaulyje būtina naudotis suteikiamomis progomis – juk šiandien besivystančios šalys netrukus taps kylančios ekonomikos šalimis.

Su aukštojo mokslo įstaigų partneryste susiję aukštojo mokslo įstaigų ir valstybių narių prioritetai:

- dalyvaujant į inovacijas orientuotoje tarptautinėje partnerystėje ir projektuose, didinti aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų pajėgumus, kad būtų sprendžiamos visuotinės problemos;
- tiek instituciniu, tiek nacionaliniu lygmeniu šalinti likusias kliūtis, trukdančias plėtoti ir įgyvendinti jungtinių ir dvigubų mokslo laipsnių programas, bei geriau užtikrinti kokybę ir tarpvalstybinį pripažinimą;
- parengti verslumą skatinančias novatoriškas mokymo programas, pagal kurias, be kita ko, būtų ugdomi įvairiose srityse pritaikomi įgūdžiai, taip pat, bendradarbiaujant su ES ir kitų pasaulio šalių darbdaviais, siūlyti tarptautinių mokymosi galimybių;
- užtikrinti internacionalizavimo strategijų ir ES vystomojo bendradarbiavimo politikos nuoseklumą, drauge atsižvelgiant į teisingumo principus ir šalių partnerių atsakomybę; siekti, kad iš ES nepriklausančių šalių atvykstantys studentai, mokslininkai ir aukštųjų mokyklų darbuotojai taptų bendradarbiavimo su siunčiančiosiomis šalimis garantais.

3. ES INDĖLIS Į AUKŠTOJO MOKSLO INTERNACIONALIZAVIMĄ

Už aukštojo mokslo sistemų reformas ir internacionalizavimo strategijų rėmimą atsako pačios valstybės narės ir jų aukštosios mokyklos. Pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę

²³

http://www.accesstosuccess-africa.eu/images/finalconference/eua_whitepaper_eng_web.pdf.

programą²⁴ įgyvendinama programa „Erasmus+“ siekiama užtikrinti **didesnę politinę paramą ir suteikti finansinių paskatų internacionalizavimo strategijoms įgyvendinti.**

2014–2020 m. įgyvendinant programą „Erasmus+“ bus skirta nemažai ES lygmens investicijų visoms internacionalizavimo strategijoms aktualioms sritims: tarptautinio judumo, jungtinių mokslo laipsnių, tarptautinio bendradarbiavimo ir partnerystės, be kita ko, siekiant didinti besiformuojančios rinkos ekonomikos ir besivystančių pasaulio šalių pajėgumus ir gerinti darbuotojų mokymą. Rengiant programą „Erasmus+“ buvo integruotos visos išorės priemonės, todėl sumažėjo ligitolinių išorės aukštojo mokslo programų fragmentacija, o ES veiklą siekiama padaryti geriau pastebimą, nuoseklesnę ir patrauklesnę.

Bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ ir su švietimu susijusios jos sudedamosios dalys – Marie Skłodowskos-Curie veiksmas, pagal kuriuos skatinamas mokslo darbuotojų judumas, ir Europos inovacijos ir technologijos institutas – dar labiau sustiprins Europos, kaip kokybę užtikrinančios ir socialiai atsakingos aukštojo mokslo paslaugų teikėjos, vaidmenį bei įvaizdį ir padės pritraukti daugiau strateginių lėšų tiek atvykstamajam, tiek išvykstamajam besimokančių asmenų, mokslininkų ir aukštųjų mokyklų darbuotojų judumui iš ES nepriklausančių šalių ir į jas remti. Pagal Marie Skłodowskos-Curie veiksmus maždaug 20 proc. visų stipendininkų atvyks iš ne Europos šalių, todėl jų mokslinių tyrimų veiklos Europoje laikotarpiu bus skatinami ryšiai su partneriais visame pasaulyje.

Siekdama prisidėti prie internacionalizavimo strategijų plėtotės 2014–2020 m. Komisija ES lėšomis:

- pagal naująją programą „Erasmus+“ teiks didesnę finansinę paramą judumo į ES nepriklausančias šalis ir iš jų veiklai; šia parama galės pasinaudoti iki 135 000 studentų ir darbuotojų; pakvies iki 15 000 trečiųjų šalių mokslo darbuotojų pradėti ar tęsti karjerą Europoje pagal Marie Skłodowskos-Curie veiksmus ir programą „Horizontas 2020“;
- rems tarptautinius aukštųjų mokyklų konsorciumus, kurie rengs bendras magistrantūros ir doktorantūros programas (atitinkamai pagal „Erasmus+“ ir Marie Skłodowskos-Curie veiksmus), ir suteiks aukšto lygio stipendijas 60 000 absolventų, kad jie galėtų dalyvauti tose programose;
- rems strateginę bendradarbiavimo ir inovacijų partnerystę, be kita ko, įgyvendinant iki 1 000 pajėgumų didinimo projektų, kuriuose dalyvautų tiek ES, tiek kitų šalių aukštosios mokyklos.

ES indėliu iš esmės bus siekiama dviejų politinių tikslų: padidinti Europos aukštojo mokslo patrauklumą, gerinant jo kokybę ir skaidrumą, bei paskatinti pasaulinį bendradarbiavimą siekiant inovacijų ir vystymosi per partnerystę, dialogą ir pajėgumų didinimą.

3.1. Europos aukštojo mokslo patrauklumo didinimas gerinant kokybę ir skaidrumą

Kad būtų geriau pripažįstama užsienyje įgyta kvalifikacija, ES ir toliau dalyvaus tarptautiniame dialoge apie aukštojo mokslo politiką su svarbiausiomis šalimis partnerėmis bei regionais visame pasaulyje. Ji sieks, kad Europos standartai ir priemonės, pavyzdžiui, EKS, „Tuning“, Europos kreditų perkėlimo sistema, Diplomo priedas, nacionalinių akademinio pripažinimo centrų (NARIC) tinklas, „Erasmus“ chartija, būtų geriau suprantami,

²⁴ 2011 m. viduryje Europos Komisija pateikė naujos 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos pasiūlymus.

ir skatins naudotis šiais standartais ir priemonėmis bei išnaudoti jų kaip globalių priemonių potencialą. Drauge ES turėtų stiprinti politinį dialogą ir žinias apie šalių partnerių švietimo sistemas ir naudojamąs priemones, be kita ko, dalyvaudama tarpvyriausybiniame Bolonijos procese, ir taip prisidėti prie pačios Europos standartų ir priemonių plėtotės.

Norint internacionalizavimo veiklą padidinti aukštojo mokslo kokybę, reikia glaudžiau bendradarbiauti su kitų pasaulio regionų aukštojo mokslo sistemomis kokybės užtikrinimo klausimais, įskaitant judiems besimokantiems asmenims teikiamų paslaugų kokybės klausimus, mokymo programų akademinio turinio kokybės užtikrinimą, taip pat bendrų projektų ir programų kokybės užtikrinimą. Be to, glaudžiau bendradarbiauti reikėtų ir mokymo programų akreditavimo tvarkos srityje.

Populiarėjant universitetų reitingavimo sistemoms, darančioms vis didesnę poveikį universitetų žinomumui, o drauge ir studentų pasirinkimui, Komisija remia papildomos **skaidrumo priemonės**, kuri papildytų tradicinius, daugiausia mokslinių tyrimų veiklos vertinimu grindžiamus reitingus, plėtotę. Pirmieji naujos, į vartotojus orientuotos daugialypės tarptautinės reitingavimo sistemos „U-Multirank“ rezultatai bus paskelbti 2014 m. pradžioje. Nuo 2016–2017 m. reitingus sudarinės nepriklausoma organizacija. Naująją reitingų sistemą, kuri atspindės Europos aukštojo mokslo įstaigų pobūdžio, dėstymo, mokslinių tyrimų, specializacijų įvairovę, tokiais pačiais sąlygomis galės naudotis ir kitų pasaulio šalių aukštosios mokyklos.

Aukštosioms mokykloms „U-Multirank“ padės įvertinti savo vietą reitinge pagal įvairius rodiklius, pavyzdžiui, žinomumą tarptautiniu mastu, ir rasti tinkamų bendradarbiavimo partnerių, o politikams, aukštosioms mokykloms ir studentams – sudaryti jų reikalavimus tenkinančių institucijų ar programų sąrašą. Padidėjus informacijos apie Europos aukštąsias mokyklas skaidrumui, potencialiems studentams ir mokslininkams iš kitų šalių bus lengviau rasti jų reikmes tenkinančias institucijas ir padidės Europos aukštojo mokslo įstaigų patrauklumas.

Jei Europa nori likti kitų šalių studentams patrauklia studijų vieta, ji, nepaisant atsirandančių naujų regioninių aukštojo mokslo centrų, turėtų dėti daugiau pastangų skleidžiant informaciją apie Europos aukštojo mokslo kokybę, kultūros ir kalbų įvairovę.

Naudojantis tradicinėmis priemonėmis – pavyzdžiui, tarptautinėse studijų mugėse viešinant iniciatyvą „Study in Europe“, plėtojant interneto svetaines „Study in Europe“ ir „Destination Europe“ ir susijusias komunikacijos iniciatyvas, dalyvaujant įvairiose aukštojo mokslo mugėse Azijoje ir Lotynų Amerikoje, vykdant veiklą pagal programą „Erasmus Mundus“ – jau surengta ne viena tarptautinė ES lygmens informavimo ir viešinimo kampanija. Komisija bendradarbiaus su nacionalinėmis agentūromis ir suinteresuotosiomis šalimis, kad prisidėtų prie nacionalinės informavimo ir viešinimo veiklos, susijusios su studijomis ir finansavimo galimybėmis, visų pirma tose valstybėse narėse, kur studijuoja nedaug kitų šalių studentų, ir, bendradarbiaudama su ES delegacijomis bei valstybių narių ambasadų patarėjais švietimo ir mokslinių tyrimų klausimais, skatins kitų pasaulio šalių aukštojo mokslo sistemų europinį matmenį.

Dauguma ES valstybių narių yra parengusios interneto svetaines, kur anglų kalba pateikiama visa informacija, kurios gali prireikti judiems studentams ar mokslo darbuotojams. Prie nacionalinių, pavyzdžiui Suomijos ar Nyderlandų, svetainių²⁵, kuriose skelbiama apie studijų ir darbo galimybes bei finansavimą, prisidedama ir Europos lygmeniu. Komisija ir toliau

²⁵

www.studyinfinland.fi; www.studyinholland.nl.

finansuos **aukštojo mokslo portalus**²⁶, kuriuose pristatomos galimybės studijuoti Europoje ir gauti stipendiją, bei EURAXESS portalą²⁷, kuriame pateikiama informacijos apie laisvas mokslinių tyrimų srities darbo vietas bei nuorodos į įvairias tarnybas, teikiančias praktinę informaciją apie gyvenimą konkrečioje šalyje, imigracijos sąlygas ir socialinės apsaugos nuostatas. ES imigracijos portale²⁸ pateikiama trečiųjų šalių studentams skirtos tikslios informacijos apie ES ir valstybių narių lygmens imigracijos tvarką. Taip pat bus naudojamosi novatoriškais metodais, pavyzdžiui, per studentų ar absolventų asociacijas, vadinamuosius ES aukštojo mokslo ambasadorius ir viešintojus, bei naujoviškais žiniasklaidos priemonėmis, padėsiančiomis pasiekti skaitmeninėmis priemonėmis gebančią naudotis tikslią auditoriją.

Turėtų būti panaudoti tarptautinių švietimo programų absolventų tinklai kaip vertinga vadinamosios **švelniosios diplomatinės** priemonė, padedanti pasiekti naują auditoriją ir daryti jai poveikį, kad būtų tenkinami konkrečios valstybės narės ar visos ES interesai; Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad nustatytų gerosios patirties pavyzdžių.

Komisija:

- plėtodama tarptautinį bendradarbiavimą ir dialogą sieks didinti kvalifikacijų, kreditų ir registracijos sistemų palyginamumą;
- pateikdama aukštosios mokykloms savęs vertinimo ir stebėsenos gaires ir sustiprindama „Erasmus“ chartiją iki 2013 m. pabaigos padidins judumo kokybę;
- skatins įgyvendinti daugialypę tarptautinę aukštųjų mokyklų reitingavimo sistemą „U-Multirank“ ir taip prisidės prie skaidrumo, palyginamumo ir aukštojo mokslo įstaigų lyginamosios analizės;
- dalydamasi informacija ir koordinuodama bendrą veiklą remis bendradarbiavimą su nacionalinėmis agentūromis ir absolventų asociacijomis, kad Europa būtų propaguojama kaip kokybiškų studijų ir mokslinių tyrimų vieta (pavyzdžiui, dalyvaus studijų mugėse ir rengs bendras rėmimo priemones).

3.2. Pasaulinio bendradarbiavimo inovacijų ir vystymosi tikslais skatinimas

Programos, pagal kurias suteikiami jungtiniai ir dvigubi mokslo laipsniai, yra itin sėkmingas tarptautinės ES bendradarbiavimo veiklos, grindžiamos tarptautiniais mokymo(si) ir mokslinių tyrimų kompetencijos tinklais, elementas²⁹. Bendros magistrantūros programos bus remiamos ir jų skaičius bus didinamas įgyvendinant programą „Erasmus+“. Šios programos papildys **EIT žinių ir inovacijos bendrijų (ŽIB)** vykdomas magistrantūros ir doktorantūros programas ir užtikrins labai kokybiško mokymo paslaugas itin daug dėmesio skiriant gebėjimams, kurių ateityje reikalaus darbdaviai. Taip pat bus plėtojami aukštojo mokslo įstaigų ir verslo partnerių inovacijų ir tarptautiniai mainai, o besimokantys asmenys ir mokslininkai turės galimybę dirbti ar mokytis kitoje šalyje ir įgyti patirties tiek akademiniame, tiek verslo sektoriuose. Be to, įgyvendinant **Marie Skłodowskos-Curie veiksmus**, įskaitant bendras doktorantūros programas, novatoriško mokymo tinklus, Europos

²⁶ Pavyzdžiui, ec.europa.eu/education/study-in-europe; www.study-info.eu; www.distancelearningportal.eu.

²⁷ ec.europa.eu/euraxess, taip pat *EURAXESS LINKS* tinklai, siejantys JAV, Kinijoje, Japonijoje, Indijoje, ASEAN šalyse ir Brazilijoje dirbančius Europos ir kitų pasaulio šalių mokslininkus ir propaguojantys Europą kaip patrauklią vietą moksliniams tyrimams atlikti.

²⁸ <http://ec.europa.eu/immigration/>.

²⁹ www.iie.org/en/Research-and-Publications/Publications-and-Reports/IIE-Bookstore/Joint-Degree-Survey-Report-2009.

pramonės doktorantūrą, aukštosioms mokykloms bus padedama užmegzti ryšius mokslinių tyrimų srityje su partneriais visame pasaulyje ir sustiprinti vadinamąjį žinių trikampį, kurį sudaro aukštasis mokslas, verslas ir moksliniai tyrimai.

Žinių sąjungų veikla, vykdoma pagal programą „Erasmus+“, taip pat padės skatinti inovacijas ir stiprinti darbdavių ir aukštųjų mokyklų ryšius, be kita ko, tarptautiniu lygmeniu.

Politinis dialogas – sisteminiai mainai su ES nepriklausančiomis šalimis ar regionais, kuriais siekiama išspręsti bendrus uždavinius. Europai šioje veikloje atstovauja Komisija, politiniu dialogu siekianti įvairių, su konkrečiu tarptautiniu partneriu susijusių tikslų. Šį dialogą reikėtų laikyti lanksčia bendradarbiavimo ir švelniosios diplomatijos priemone. Komisija skatins mokytis vieniems iš kitų, visiems dialogo dalyviams didinti pajėgumus ir dalytis gerosios patirties pavyzdžiais, į procesą įtraukiant svarbiausias suinteresuotąsias šalis – taip partneriams bus padedama geriau išnaudoti pagal naujas ES programas siūlomų mainų galimybes. Politinis dialogas aukštojo mokslo srityje su tarptautiniais partneriais turi būti derinamas su ES išorės prioritetais ir turėtų būti plėtojamas naudojantis esamomis bendradarbiavimo priemonėmis, kaip antai Plėtros strategija, Europos kaimynystės politikos priemonės (pavyzdžiui, Rytų partnerystė) ar įvairių sektorių partnerystės susitarimai su besiformuojančios rinkos ekonomikos ar pramoninėmis šalimis, pavyzdžiui, ES ir Kinijos tiesioginis žmonių tarpusavio aukšto lygio dialogas, ES dialogas švietimo ir mokymo klausimais, ES ir Brazilijos strateginė partnerystė ar ES ir Rusijos bendros erdvės³⁰.

Tarptautinė pajėgumų didinimo partnerystė bus būtina remiant ES nepriklausančių šalių aukštojo mokslo sistemų kokybės gerinimą, modernizavimą ir internacionalizavimą, kad būtų paklotas pagrindas būsimam akademiniam ir mokslinių tyrimų bendradarbiavimui, sprendžiami tarpvalstybiniai klausimai, kaupiama daugiau žinių apie vietos rinkas.

Komisija stiprins **faktais grindžiamą tarptautinio švietimo srities politiką** ir užtikrins, kad politinės priemonės būtų grindžiamos naujausiomis žiniomis apie tarpvalstybines aukštojo mokslo paslaugas. Labai svarbu geriau rinkti duomenis apie judžių kitose šalyse besimokančių asmenų, mokslininkų ir darbuotojų srautus ir apie tarptautinį akademinį bendradarbiavimą. Naujos bendradarbiavimo priemonės, pavyzdžiui, atvirieji švietimo ištekliai, reikalaus atidžiau stebėti padėti, kad būtų galima įvertinti poveikį besimokantiems asmenims ir paslaugų teikėjams. Siekdama šių tikslų Komisija bendradarbiaus su nacionalinėmis ir tarptautinėmis valdžios institucijomis, kad nustatytų, kokių žinių trūksta, ir užpildytų šias spragas, be kita ko, vykdant mokslinius tyrimus, renkant ir analizuojant statistikos duomenis, bendraujant su šios srities ekspertais iš ES ir kitų pasaulio šalių.

Komisija:

- plėtos dvišalį ir daugiašalį politinį dialogą su svarbiausiais tarptautiniais partneriais;
- skatins EIT ir ŽIB remti tarptautinį bendradarbiavimą inovacijų ir aukštojo mokslo srityje siekiant spręsti visuomenės problemas ir užtikrinant sinergiją su kita ES ir nacionalinio lygmens mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla;
- stiprins faktais grindžiamą tarptautinio švietimo srities politiką, atlikdama mokslinius tyrimus, rinkdama ir analizuodama statistikos duomenis, bendraudama su ekspertais;
- 2013 m. rudenį paskelbs iniciatyvą, kuria bus remiamas skaitmeninis mokymasis ir skatinama naudotis IRT ir atviraisiais švietimo ištekliais.

³⁰

ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/china/joint12_en.pdf.

4. TOLESNI VEIKSMAI

Komunikatu siekiama prisidėti prie strategijos „Europa 2020“ tikslų, nes valstybėms narėms ir aukštojo mokslo institucijoms bus padedama rengti strategijas ir plėtoti partnerystę, padėsiančias Europai veiksmingiau įveikti visuomenei kylančias problemas.

Išsamios internacionalizavimo strategijos bus sėkmingos tik jei jos bus parengtos bendromis pastangomis. Rengdama šiuos pasiūlymus Komisija neoficialiai konsultavosi su pačiomis įvairiausiomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant aukštųjų mokyklų, darbdavių, studentų ir absolventų tinklų atstovus, šios srities ekspertus, taip pat ES valstybių narių ir kitų šalių švietimo ministerijų atstovus. Ji ir toliau bendraus su šiomis suinteresuotosiomis šalimis ir į šį procesą įtrauks Europos Parlamentą, kitas Europos institucijas ir ES valstybes nares, kad ši iniciatyva būtų toliau įgyvendinama, bei Bolonijos proceso darbo grupę, kuri turėtų įgyvendinti siūlomus veiksmus.

Kiekvienos šio komunikato dalies pabaigoje pateikiamų politinių gairių ir siūlomų veiksmų plėtotė ir įgyvendinimas bus užtikrinami tokiomis priemonėmis kaip programos „Erasmus+“ ir „Horizontas 2020“, bendros ataskaitos pagal Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą „ET 2020“, strategijos „Europa 2020“ valdymo nuostatos ir kasmetinis Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis, Bolonijos procesas ir politinis dialogas su svarbiausiomis tarptautinėmis suinteresuotosiomis šalimis.